

Zarządzenie 42/I/2016
Burmistrza Miasta i Gminy Ślesin
z dnia 29 grudnia 2016 roku

w sprawie przyjęcia „Programu zapewnienia i poprawy jakości audytu wewnętrznego” przeprowadzanego w Urzędzie Miasta i Gminy Ślesin oraz w jednostkach organizacyjnych Gminy Ślesin

Na podstawie art. 274 ust. 3 w związku z art. 273 ust. 2 ustawy z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2016 r. poz. 1870) oraz art. 30 ust.1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446) **zarządzam, co następuje:**

§ 1

Przyjmuje się Program zapewnienia i poprawy jakości audytu wewnętrznego przeprowadzanego w Urzędzie Miasta i Gminy w Ślesinie oraz w jednostkach organizacyjnych Gminy Ślesin, stanowiący załącznik do niniejszego zarządzenia.

§ 2

Wykonanie zarządzenia powierza się audytorowi wewnętrznemu.

§ 3

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

BURMISTRZ
Mariusz Zaborowski
mgr inż. Mariusz Zaborowski

PROGRAM ZAPEWNIENIA I POPRAWY JAKOŚCI AUDYTU WEWNĘTRZNEGO

1. Program zapewnienia i poprawy jakości audytu wewnętrznego obejmuje wszystkie aspekty działania audytu wewnętrznego w celu prowadzenia audytu zgodnie z przepisami prawa i standardami audytu wewnętrznego.
2. Program zapewnienia i poprawy jakości realizowany jest poprzez:
  - 1) dbałość o niezależność organizacyjną i niezależność w działaniu audytu wewnętrznego,
  - 2) dbałość o ciągłe podnoszenie kwalifikacji i doskonalenie zawodowe audytora wewnętrznego,
  - 3) oceny wewnętrzne a także oceny zewnętrzne.
3. Na oceny wewnętrzne składają się:
  - 1) bieżąca ocena działalności audytu wewnętrznego;
  - 2) okresowe przeglądy przeprowadzane drogą samooceny.
4. Elementami oceny wewnętrznej są między innymi:
  - 1) przegląd akt bieżących prowadzony we własnym zakresie, np. pod kątem sprawdzenia kompletności dokumentacji;
  - 2) informacja zwrotna od audytowanych i innych zainteresowanych stron;
  - 3) coroczne samooceny;
  - 4) sprawozdanie z działalności audytu przedstawiane kierownikowi jednostki.
5. Elementami oceny zewnętrznej mogą być:
  - 1) pełna ocena zewnętrzna, przeprowadzona przez wykwalifikowaną i niezależną od audytu wewnętrznego osobę lub zespół zewnętrzny;
  - 2) tzw. samoocena z niezależnym (zewnętrznym) zatwierdzeniem, wykonanym przez wykwalifikowaną i niezależną osobę lub zespół.
6. Za zapewnienie prawidłowości i odpowiedniej jakości audytu wewnętrznego odpowiada audytor wewnętrzny.
7. Przynajmniej raz w roku, audytor wewnętrzny informuje kierownika jednostki, o wynikach programu zapewnienia i poprawy jakości.

BURMISTRZ

mgr inż. Mariusz Zaborowski

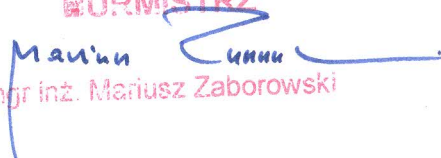
**LISTA SPRAWDZAJĄCA DLA AUDYTORA PO PRZEPROWADZENIU
ZADANIA ZAPEWNIAJĄCEGO**

Nazwa zadania audytowego:	
Przeprowadzający zadanie:	

Ocena realizacji zadania audytowego

Lp.	Pytanie:	Tak/Nie	Uwagi
1.	Czy zadanie audytowe zrealizowano na podstawie imiennego upoważnienia wystawionego przez kierownika jednostki?		
2.	Czy audytor wewnętrzny powiadomił audytowanego o przedmiocie i o czasie trwania zadania audytowanego?		
3.	Czy audytor przedstawił audytowanemu cel, tematykę i zakres audytu?		
4.	Czy audytor wewnętrzny opracował program zadania audytowego?		
5.	Czy program zadania zawiera wymagane przepisami prawa elementy?		
6.	Czy audytor wewnętrzny dokonał identyfikacji ryzyk w obszarze objętym badaniem?		
7.	Czy program zadania audytowego został włączony do akt bieżących?		
8.	Czy audytor kończąc realizację zadania przedstawił audytowanemu sprawozdanie z zadania zapewnającego?		
9.	Czy audytor poinformował audytowanego o możliwości zgłoszenia na piśmie dodatkowych wyjaśnień lub umotywowanych zastrzeżeń do treści sprawozdania?		
10.	Czy zgłoszone przez audytowanego wyjaśnienia lub zastrzeżenia do sprawozdania wstępnego dołączono do akt bieżących zadania?		
11.	Czy sprawozdanie końcowe zawiera elementy wymagane przepisami prawa?		
12.	Czy sprawozdanie z zadania zapewnającego zostało przekazane audytowanemu?		
13.	Czy sprawozdanie z zadania zapewnającego zostało przekazane kierownikowi jednostki?		
14.	Czy sprawozdanie z zadania zapewnającego dołączono do akt bieżących zadania?		
15.	Czy dokumenty sporządzane przez audytora zostały przez niego podpisane?		

.....
(data) (podpis audytora)

BURMISTRZ

mgr inż. Mariusz Zaborowski

ANKIETA POAUDYTOWA

Ankieta adresowana jest do audytowanego, bądź do osoby przez niego wyznaczonej, która brała udział w zadaniu audytowym. Na podstawie przeprowadzonego zadania audytowego proszę o dokonanie oceny jakości pracy audytora wewnętrznego wg. zaprezentowanych poniżej kryteriów. Wyniki ankiety zostaną przeanalizowane pod kątem możliwości ulepszenia i udoskonalenia pracy audytora wewnętrznego.

Lp.	Pytanie:	Tak/Nie	Uwagi
1.	Czy został/a Pan/Pani poinformowany/a w odpowiednim czasie o zadaniu audytowym, tak że nie spowodowało to zakłócenia w wykonywanej pracy?		
2.	Czy audytor przedstawił cel i zakres zadania audytowego?		
3.	Czy czas trwania zadania audytowego był odpowiedni (nie za długi lub zbyt krótki)?		
4.	Czy spotkania inicjowane przez audytora były odpowiednio wcześniej uzgadniane, tak że nie powodowało to zakłóceń w wykonywanej pracy?		
5.	Czy audytor w sposób komunikatywny i zrozumiały przedstawiał kwestie związane z zadaniem audytowym?		
6.	Czy czas wskazany przez audytora na przygotowanie materiałów, dokumentów niezbędnych do przeprowadzenia zadania audytowego, był odpowiedni i wystarczający?		
7.	Czy audytor poinformował Pana/Panią o możliwości zgłoszenia na piśmie dodatkowych wyjaśnień lub umotywowanych zastrzeżeń do treści sprawozdania?		
8.	Czy audytor rozpatrzył zgłoszone przez Pana/Panią uwagi do zastrzeżeń, zaleceń ujętych w sprawozdaniu wstępnym?		
9.	Czy audytor zwrócił wszystkie dokumenty przekazane do wglądu?		
10.	Czy sprawozdanie napisane jest w sposób zrozumiały, przejrzysty?		
11.	Czy sprawozdanie napisane jest rzetelnie i odzwierciedla fakty ?		
12.	Czy wyniki sprawozdania przyczynią się do poprawy efektywności i skuteczności zadań realizowanych przez kierowaną przez Pana/Panią komórkę organizacyjną?		
13.	Czy audytor wewnętrzny był obiektywny?		
14.	Czy audytor wewnętrzny był komunikatywny?		

1. Czy ma Pan/Pani jakieś inne spostrzeżenia, uwagi związane z przeprowadzonym zadaniem audytowym?

.....
.....
.....

*
.....
(data) (imię i nazwisko oraz stanowisko służbowe osoby wypełniającej ankietę)

*ANKIETA MOŻE BYĆ ANONIMOWA

BURMISTRZ
Mariusz Zaborowski
mgr inż. Mariusz Zaborowski

KWESTIONARIUSZ SAMOOCENY

L.p.	Pytania	Tak/Nie	Uwagi/ wyjaśnienia
1.	Czy w jednostce istnieje aktualna karta audytu (dokument określający cele, uprawnienia i odpowiedzialność audytora wewnętrznego)?		
2.	Czy karta audytu określa: – cel/misję działania audytu wewnętrznego w jednostce, – zakres odpowiedzialności audytu wewnętrznego w zakresie zadań zapewniających, – zakres działalności audytu wewnętrznego w zakresie zadań doradczych, – odbiorców wyników prac audytorów, – informacje przekazywane kierownikowi jednostki (np. sprawozdania roczne z prowadzonej działalności audytu wewnętrznego), – kwestie angażowania audytorów w działalność operacyjną jednostki,		
3.	Czy ww. dokument został zaakceptowany przez kierownika jednostki?		
4.	Czy karta audytu jest udostępniona w taki sposób, aby każdy pracownik jednostki miał możliwość zapoznania się z nią?		
5.	Czy ww. dokument jest okresowo oceniany przez audytora wewnętrznego pod kątem zgodności z obowiązującymi przepisami, wewnętrznymi procedurami oraz celami i planami/programami jednostki?		
6.	Czy ww. wewnętrzne regulacje zapewniają niezależność organizacyjną audytora wewnętrznego?		
7.	Czy ww. wewnętrzne regulacje zapewniają możliwość badania wszystkich obszarów działalności jednostki?		
8.	Czy ww. wewnętrzne regulacje zapewniają audytorowi dostęp do akt, personelu i obiektów fizycznych?		
9.	Czy w jednostce istnieje dokument/dokumenty formułujący/e zwięzły opis metodyki audytu wewnętrznego (procedury audytu)?		
10.	Czy audytor wewnętrzny dokonuje okresowej oceny aktualności i adekwatności ww. procedur?		
11.	Czy procedury audytu określają: - wzory dokumentów audytowych: programu zadania, sprawozdania z przeprowadzonego zadania, - wytyczne dokumentowania prac audytu?		
12.	Czy wewnętrzne procedury audytu określają system monitorowania wyników audytu np. w formie czynności sprawdzających?		
13.	Czy wewnętrzne procedury audytu określają elementy składające się na program zapewnienia i poprawy jakości, w tym: - okresową (np. coroczną) samoocenę, - bieżący monitoring efektywności audytu wewnętrznego?		
14.	Czy wyniki zewnętrznych ocen działalności audytu (np. audytów zewnętrznych, kontroli NIK) są przekazywane kierownikowi jednostki?		
15.	Czy plan audytu został opracowany przez audytora po przeprowadzeniu analizy ryzyka?		
16.	Czy analiza ryzyka obejmowała wszystkie obszary działalności jednostki?		
17.	Czy ww. analiza ryzyka uwzględniała (poza czynnikami wymienionymi w przepisach) następujące kwestie: – cele organizacji,		

	– istotne ryzyka, w tym związane z systemami informacyjnymi, – prawidłowość i skuteczność systemów zarządzania ryzykiem i kontroli, – możliwość istotnych ustaleń systemu zarządzania ryzykiem i kontroli, – możliwość popełnienia oszustwa, – wyniki kontroli NIK lub innych?		
18.	Czy przeprowadzona analiza ryzyka jest udokumentowana?		
19.	Czy kierownik jednostki brał udział w analizie ryzyka przeprowadzanej na potrzeby planowania rocznego?		
20.	Czy plan roczny został sporządzony zgodnie z obowiązującymi przepisami?		
21.	Czy plan roczny został przedstawiony kierownikowi jednostki w terminie wskazanym w ustawie?		
22.	Czy wszystkie zadania zostały przeprowadzone na podstawie rocznego planu audytu wewnętrznego?		
23.	Czy wszystkie zaplanowane zadania audytowe zostały zrealizowane?		
24.	Czy przed zadaniem audytowym audytor dokonał analizy ryzyka w obszarze objętym zadaniem?		
25.	Czy przed rozpoczęciem zadania audytor opracował program zadania?		
26.	Czy program zadania zawiera następujące elementy: – wskazówki metodyczne, które określają w jaki sposób zadanie zostanie przeprowadzone, – cele zadania, – podmiotowy i przedmiotowy zakres zadania, – założenia organizacyjne, planowany harmonogram przeprowadzenia zadania?		
27.	Czy przed przeprowadzeniem zadania audytor poinformował komórkę audytowaną o fakcie przeprowadzania zadania?		
28.	Czy w ramach zadania audytor oceniał efektywność procesu zarządzania ryzykiem w komórce audytowanej?		
29.	Czy w ramach zadania audytor oceniał skuteczność, efektywność i wydajność systemu kontroli wewnętrznej w badanej komórce/obszarze w zapewnieniu osiągnięcia ustalonych celów/zadań?		
30.	Czy w ramach zadania audytor oceniał podział obowiązków w badanym procesie/działalności komórki audytowanej?		
31.	Czy sprawozdanie z przeprowadzonego zadania zawiera m.in.: - cele zadania, - przedmiotowy i podmiotowy zakres zadania, - ustalenia stanu faktycznego, - zalecenia w sprawie usunięcia stwierdzonych uchybień lub wprowadzenia usprawnień, - opinię audytora wewnętrznego w sprawie adekwatności, skuteczności i efektywności systemu zarządzania i kontroli w obszarze działalności objętej zadaniem.		
32.	Czy sprawozdanie można uznać za: – obiektywne, – jasne, – zwięzłe, – konstruktywne, – kompletne – dostarczone na czas.		
33.	Czy w razie otrzymania od komórki dodatkowych wyjaśnień lub umotywowanych zastrzeżeń do otrzymanego sprawozdania audytor przeprowadził ich analizę?		
34.	Czy w związku z powyższym audytor podjął dodatkowe czynności wyjaśniające?		
35.	Czy w przypadku stwierdzenia zasadności części lub całości dodatkowych wyjaśnień lub zastrzeżeń audytor zmienił lub uzupełnił		

	odpowiedni fragment sprawozdania?		
36.	Czy w przypadku nieuwzględnienia dodatkowych wyjaśnień lub zastrzeżeń audytor przekazał swoje stanowisko wraz z uzasadnieniem kierownikowi komórki audytowanej?		
37.	Czy dodatkowe wyjaśnienia lub zastrzeżenia oraz kopia ww. stanowiska zostały włączone do akt bieżących?		
38.	Czy po rozpatrzeniu wyjaśnień lub zastrzeżeń lub w przypadku ich braku po upływie terminu wskazanego przez audytora na zgłoszenie dodatkowych wyjaśnień lub zastrzeżeń, audytor wewnętrzny przekazał sprawozdanie odpowiednim stronom?		
39.	Czy zalecenia i wnioski zawarte w sprawozdaniu znajdują odzwierciedlenie w dokumentacji zebranej w toku zadania?		
40.	Czy po zakończeniu zadania zostały przeprowadzone czynności sprawdzające?		
41.	Czy wszystkie zalecenia audytora zostały wdrożone przez komórkę/komórki audytowane?		
42.	Czy audytor wewnętrzny dokonał oceny systemu kontroli wewnętrznej po wdrożeniu zaleceń audytora?		
43.	Czy wyniki przeprowadzonych czynności sprawdzających zostały udokumentowane w formie notatki informacyjnej?		
44.	Czy wyniki czynności sprawdzających zostały przekazane kierownikowi jednostki oraz kierownikowi komórki audytowanej?		
45.	Czy dla zadania zostały założone akta bieżące?		
46.	Czy akta bieżące zawierają: – program zadania, – dokumenty związane z przygotowaniem programu, – opis badanych procesów, – protokoły z narady otwierającej/zamykającej, – upoważnienie do przeprowadzenia audytu, – notatki z rozmów, – wyniki testów, kwestionariuszy, – kopie istotnych dla zadania dokumentów, – sprawozdanie, – informację nt. czynności monitorujących/sprawdzających.		
47.	Czy w trakcie planowania rocznego uwzględniono w planie rocznym możliwość przeprowadzenia zadań doradczych?		
48.	Czy wykonywane czynności doradcze zostały udokumentowane w niezbędnym zakresie?		
49.	Czy wiedza uzyskiwana w trakcie wykonywania czynności doradczych jest wykorzystywana do rozpoznania i oceny istotnych ryzyk w jednostce?		

BEZPREZESIDENTOWSKI
BEZPREZESIDENTOWSKI
mgr inż. Mariusz Zaborowski